

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/95/2017
Identifikačné číslo spisu:	5710211652
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2017
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5710211652.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletú Z. I., narodenú Q., bytom u matky; matky A. A., narodenej Q., trvalo bytom v O., zastúpenej JUDr. Tomášom Zbojom, advokátom v Martine, Kuzmányho 4 a otca O. I., narodeného Q., trvalo bytom v G., zastúpeného JUDr. Vladimírom Kašubom, PhD., advokátom v Martine, Holubyho 51, o zvýšenie výživného a zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti, vedenej Okresným súdom Martin pod sp. zn. 12P/303/2010, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. januára 2017 sp. zn. 6CoP/42/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) zhora označeným rozsudkom na odvolanie otca potvrdil čiastočný rozsudok Okresného súdu Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 22. júna 2016 č. k. 12P/303/2010-990 (ktorým prvoinštančný súd zmenil svoj rozsudok z 28. septembra 2006 č. k. 16P/80/2006-28 v časti bežného výživného za obdobie od 1. októbra 2010 do 30. júna 2013 uložením otcovi povinnosti platiť na výživu maloletej zvýšeným výživným v sume 400 € mesačne a na tvorbu úspor ďalšou sumou 200 € mesačne v prospech účtu maloletej, rozhodol tiež o povinnosti otca na zaplatenie už zročeného výživného v sumách 8 469,38 € a 6 100 € splátkami vo výške 200 a 150 € mesačne s uložením tiež ďalších súvisiacich povinností, týkajúcich sa zriadenia osobitného účtu maloletej a nakladania s prostriedkami na ňom, zamietol návrh otca na zverenie maloletej do striedavej osobnej starostlivosti oboch jej rodičov a vyslovil, že vo zvyšku rozhodne konečným rozsudkom); okrem toho vyslovil, že o nároku na náhradu trov odvolacieho konania bude rozhodnuté v konečnom rozhodnutí súdu prvej inštancie. Potvrdzujúce rozhodnutie odôvodnil vecnou správnosťou rozsudku súdu prvej inštancie aj možnosťou stotožnenia sa s jeho dôvodmi (§ 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku - zákona č. 160/2015 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“), okrem toho reagoval i za použitia judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky na odvolacie námietky otca, týkajúce sa nevyhlásenia dokazovania za skončené (pred vyhlásením čiastočného rozsudku súdu

prvej inštancie), nevykonania listinných dôkazov, nedôvodnosti rozhodovania čiastočným rozsudkom aj podmienok pre vydanie otcom požadovaného rozhodnutia o striedavej osobnej starostlivosti o maloletú.

2. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ C. s. p. Namietal, že jeho právo na spravodlivý proces bolo porušené tým, že odvolací súd akceptoval postup prvoinštančného súdu, ktorý otcom predložený dôkaz len založil do prílohovej obálky a nevyporiadal sa s ním (neodmietol ho vykonať ani ho nevykonal) a zotrval tiež na tom, že nevyhlásenie dokazovania za skončené pred vyhlásením čiastočného rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté aj o výživnom na tvorbu úspor, na jednej strane spôsobilo neuzavretie dôkaznej situácie a na druhej strane otcovi uprelo možnosť predložiť ďalšie dôkazy. Za správne nepovažuje potvrdenie rozsudku v časti striedavej osobnej starostlivosti o maloletú (tu pre zotrvanie na svojej argumentácii z odvolania), ak navyše ani zo zápisnice o pojednávaní súdu prvej inštancie 22. júna 2016 nevyplyva, ku ktorému predmetu konania sa čiastočný rozsudok upína, odvolací súd nedostatočne zdôvodnil to, za akých podmienok a kedy by mal otec nádej uspieť s ponúkanou alternatívou k svojmu návrhu v podobe návrhu na novú úpravu styku s maloletou a napokon odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu naznačuje, akoby tu malo byť uplatnené pravidlo viazanosti návrhom, hoci tu ide o mimosporové konanie, v ktorom platí presne opačné pravidlo.

3. Matka navrhla dovolanie zamietnuť (?), poukazujúc na neexistenciu takýmto podaním uplatneného dovolacieho dôvodu. Odvolací súd sa totiž s namietanými pochybeniami súdu prvej inštancie v procese dokazovania vypořiadal a dostatočne zdôvodnil, prečo ani nesprávny procesný postup v tomto prípade nemohol založiť porušenie práva otca na spravodlivý súdny proces, ako aj to, že súčasťou takéhoto práva nie je právo na rozhodnutie zodpovedajúce predstave účastníka. I rozhodnutie zamietajúce návrh otca na striedavú osobnú starostlivosť je v svetle skoršieho právoplatného rozhodnutia o zákaze styku otca s maloletou plne legitímne a dovolanie je tak podľa matky ďalším pokusom otca oddialiť meritórne rozhodnutie konečným rozsudkom.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.) a naň oprávnenou osobou (§ 424 C. s. p.), riadne zastúpenou advokátom, ktorý tiež dovolanie spísal (§ 429 ods. 1 C. s. p.), pristúpil k skúmaniu splnenia ďalších predpokladov a podmienok prípustnosti dovolania, na základe ktorého dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

5. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti a dôvodnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§§ 431 - 435 C. s. p.) a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté (resp. len napádané) rozhodnutie odvolacieho súdu, pretože pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému dovolanie smeruje, vôbec vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní podrobiť.

6. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 431 ods. 1 a 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

9. Podľa § 447 písm. f/ C. s. p., dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

10. Vychádzajúc z práve odčitovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa mohol dovolací súd zaoberať dovolaním, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovení § 420 alebo § 421 C. s. p. a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré patrí (okrem iného) odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi, vymedzenými spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C. s. p.

11. Z obsahu dovolania otca vyplýva, že základom jeho argumentácie vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 C. s. p. je tvrdenie, že odvolací súd bagatelizoval (a svojím potvrdzujúcim rozsudkom v skutočnosti označil za tolerovateľné) vady v postupe súdu prvej inštancie v procese dokazovania i v časti identifikácie predmetu konania (vo vzťahu k tomu, že odvolacím súdom bol potvrdený rozsudok prvoinštančného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu matky na zvýšenie výživného na maloletú aj o návrhu otca na zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti o maloletú), že nedostatočne odôvodnil opodstatnenosť zamietnutia návrhu otca na sriedavú osobnú starostlivosť i podmienky úspešného uplatnenia prístupu tohto rodiča k maloletej za pomoci nového návrhu na úpravu styku a že pri prieskume rozsudku súdu prvej inštancie v odvolacom konaní sa cítil viazaný návrhom, hoci tu šlo o mimosporové konanie, čím všetkým došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (písm. f/).

12. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces z hľadiska § 420 písm. f/ C. s. p. treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým súd zasiahol do Ústavou (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), resp. Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.) garantovaných práv dovolateľa, v dôsledku čoho bolo dovolateľovi znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon priznáva. Pojem nesprávny (vadný) procesný postup bol už vysvetlený vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním v zásade rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť súdu znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení, resp. za určitých okolností aj samotný spôsob či podoba rozhodnutia súdu majúceho konanie v príslušnej inštancii skončiť.

13. Po prejednaní veci z hľadiska dovolacích námietok otca súvisiacich s ustanovením § 420 C. s. p. dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že ani on (podobne ako pred ním odvolací súd) nepovažuje žiadnu z uplatnených námietok za takú, ktorá by či už samostatne alebo v spojitosti s niektorou inou námietkou mohla privodiť porušenie procesných práv dovolateľa v tejto veci v intenzite predpokladanej zákonom (tak, že by už bolo namieste aj konštatovanie porušenia práva na spravodlivý súdny proces).

14. Hoci niet dôvodu nesúhlasiť s otcom, že v prejednávanej veci šlo o jedno z konaní spadajúcich dnes do rámca mimosporového konania a pred nadobudnutím účinnosti nových kódexov procesného práva do skupiny konaní zahájiteľných aj bez návrhu, u námietky nevykonaním dokazovania jedným z označených dôkazov na prvoinštančnom súde a akceptovania takéhoto postupu prvoinštančného súdu odvolacím súdom nešlo ponechať bez povšimnutia, že právo rozhodné v čase rozhodovania súdu prvej inštancie formu rozhodnutia predpisovalo len pri dôkazoch, ktoré súd vykonať hodlá (tu por. § 120 ods. 1 vetu druhú Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“) a nástup povinnosti vykonať v konaniach zahájiteľných aj bez návrhu dôkazy inými než navrhnutými dôkazmi podmienilo potrebou takéhoto dôkazu alebo aj viacerých dôkazov pre riadne objasnenie skutkového stavu. Absencia rozhodnutia o nevykonaní určitého dôkazu preto nemohla byť žiadnym porušením procesných práv účastníka konania (keďže nevykonanie dôkazu bolo možné namietat' odvolaním proti rozhodnutiu vo veci samej s povinnosťou odvolacieho súdu k takejto námietke zaujať stanovisko) a to obdobne platilo aj u potrebnosti navrhnutého dôkazu pre riadne objasnenie skutkového stavu, kde sa odvolací súd v prejednávanej veci objektívne uspokojivo vysporiadal s tým, prečo dokazovanie oboznamovaním obsahu listiny (zmluvy o tichom spoločenstve otca so spoločnosťou Royal Clinics, s. r. o.) nebolo nevyhnutným (pretože rozhodné skutočnosti boli zistené za pomoci iného dôkazného prostriedku a síce výsluchu otca na pojednávaní).

15. K námietke neuzavretia dokazovania vydaním uznesenia o vyhlásení dokazovania za skončené platí jednak to, čo podotkol už odvolací súd a síce, že otec mal možnosť predkladať návrhy na dôkazy aj v

odvolacom konaní už pre povahu konania (ktorú možnosť ale nevyužil) a vyhlásení dokazovania za skončené tu z podstaty bránilo rozhodnutie sa pre rozhodnutie len čiastočným rozsudkom, aj keby však šlo o iné konanie a konečný rozsudok, nevyhlásenie dokazovania za skončené by privodilo len nemožnosť odmietnutia zo strany odvolacieho súdu dôkazov prinesených až v odvolacom konaní výlučne s poukazom na takéto oneskorenie. Ak však popri polemike na tému správnosti postupu žiadne dôkazy prinesené neboli, problém sa ukazoval čisto akademickým bez možnosti reálneho zasiahnutia postupom ktoréhokoľvek z oboch nižších súdov do procesných práv otca (vystupujúceho najskôr v postavení odvolateľa a neskôr dovolateľa).

16. Námetka nedostatočnou identifikáciou predmetu konania v zápisnici o pojednávaní, resp. v rozsudku bola nedôvodnou jednak pre objektívne uspokojivé vyjadrenie s a súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu k tomu, že tu ide o rozhodnutie čiastočným rozsudkom vo vzťahu k čiastkovému predmetu konania, zadanému návrhom matky na zvýšenie výživného a naopak o rozhodnutie konečné, týkajúce sa návrhu otca na striedavú osobnú starostlivosť o maloletú; okrem toho však tiež preto, že otec tu žiadnu vlastnú predstavu aj pre neho prijateľného vymedzenia neponúkol.

17. Problém nesúhlasu otca s rozhodnutím o návrhu na striedavú osobnú starostlivosť bol potom otázkou nesúhlasu dovolateľa so skutkovými zisteniami, resp. právnym posúdením veci odvolacím súdom a pred ním súdom prvej inštancie, takouto otázkou by sa však vznikol dôvod zaoberať len vtedy, ak by dovolanie bolo prípustným, teda ak by v intenciách prejednávanej veci bolo opreté o niektorý z dovolacích dôvodov podľa § 421 C. s. p. (o aký prípad tu ale nešlo). Porušenie práva na spravodlivý proces by tu mohlo zakladať nanajvýš nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, resp. pri rozhodnutí sa takéhoto súdu ísť cestou potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie aj za pomoci úpravy z ust. § 387 ods. 2 C. s. p. i nedostatočné odôvodnenie potvrdzovaného rozsudku, ani pre takýto záver však podľa názoru odvolacieho súdu spis neobsahuje podklad.

18. Z obsahu odôvodnenia dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu totiž vyplýva, že toto (rozhodnutie, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 2 O. s. p.) spĺňa kritériá odôvodnenia súdneho rozhodnutia vymedzené v uvedenom ustanovení a odvolací súd nad rámec týchto kritérií v odôvodnení svojho rozhodnutia tiež vysvetlil, prečo jednotlivé odvolacie námietky nepovažuje za dôvodné. Adresne k námietkam otca procesnej povahy uviedol, že do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania na to, aby bol v konaní úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/2004) a aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/2004), pričom jeho dopĺňajúca argumentácia sa nedostala do rozporu s pravidlami elementárnej logiky ani s argumentáciou z potvrdzovaného rozsudku súdu prvej inštancie (kedy by na porušenie práva na spravodlivé súdne konanie nenáležitým odôvodnením produktu rozhodovacej činnosti súdu usúdiť šlo). Nešlo preto prijať ani názor, podľa ktorého by k porušeniu práva otca na spravodlivý súdny proces v zmysle ust. § 420 písm. f/ C. s. p. malo prísť nenáležitým (nedostatočným) odôvodnením rozhodnutia (primárne odvolacieho a sprostredkovane cezeň i prvoinstančného súdu).

19. Štruktúra práva na odôvodnenie rozsudku bola v čase rozhodovania súdu prvej inštancie rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O. s. p. (dnes v § 220 C. s. p.) a v odvolacom konaní v rozhodnom čase už v § 393 C. s. p. (skôr § 211 ods. 2 O. s. p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v odvolacom konaní však nemá (nemusi) odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní rozhodujúci význam, zostali sporné (presnejšie v prvej inštancii nezodpovedané - pozn. odvolacieho súdu) alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvoinstančného rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, keď z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejme všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti, objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (II. ÚS 76/07).

20. Napokon ani u námietky údajným postupom odvolacieho súdu ako pri viazanosti návrhom, hoci tu šlo o mimosporové konanie, zo spisu nevyplýva, že by bola opodstatnenou. Z výroku rozsudku

odvolacieho súdu totiž vyplýva, že podrobil preskúmaniu a následne potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako celok (teda vo vzťahu k obom čiastkovým predmetom konania, o ktorých bolo v prvej inštancii rozsudkom z 22. júna 2016 rozhodnuté) a pokiaľ mala príslušná námietka smerovať k tomu, že pri nedostatku viazanosti súdu návrhom nič nebránilo už prvoinstančnému alebo odvolaciemu súdu rozhodnúť aspoň o novej úprave styku otca sa maloletou, v tomto prípade platí, že oba nižšie súdy ponúkli takúto alternatívu bez toho, aby konštatovali, že zhromaždené skutkové zistenia aj reálne podporujú uvažovanie o nej a bez povinnosti vôbec takéto rady poskytovať. Z a opísanej situácie požadovať takéto (z pohľadu otca kompromisné, i keď podľa všetkého ním akceptovateľné) riešenie by si zaiste vyžadovalo aj iné, než dosiaľ vykonané dokazovanie a to či naň niektorý z nižších súdov - povolaných v tomto type konania primárne hájiť záujem maloletého dieťaťa - bol povinný, súviselo s otázkou potenciálnej prospešnosti požadovaného rozhodnutia práve pre dieťa (kde výsledky dokazovania predchádzajúceho doterajším rozhodnutiam nasvedčovali skôr opaku).

21. Vzhľadom k tomu, že dovolanie nebolo odôvodnené prípustným (tu rozumej naozaj existujúcim a nielen tvrdeným) dovolacím dôvodom podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., dovolaciemu súdu neostávalo iné, než dovolanie podľa § 447 písm. f/ C. s. p. odmietnuť (bez toho, aby bola daná možnosť skúmania aj vecnej správnosti dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu).

22. Napokon o náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 2 C. m. p. v spojení s § 453 ods. 1 C. s. p. a § 52 C. m. p. Pravidlom v konaniach spadajúcich pod úpravu C. m. p. je totiž nedostatok nároku žiadneho z účastníkov na náhradu trov konania, pretože však takéto pravidlo má na rozdiel od skoršej úpravy (§ 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p.) i svoje výnimky (z ktorých tou potenciálne použiteľnou aj v prejednávanej veci je uloženie povinnosti na náhradu, ak je to s ohľadom na okolnosti prípadu spravodlivé podľa § 55 C. m. p., samozrejme za podmienky, že vznikli trovy a bol podaný návrh na priznanie ich náhrady podľa § 57 C. m. p.), vždy treba ustáliť, či bol dôvod použiť pravidlo alebo výnimku.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.